

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 1. zvezka.

Rimska svetišča	1.
Življenje in poveljanje svetih gorkumskih martnikov.	7.
I. pogl. Nikolaj Pik, njegovi stariši itd.	8.
Slava Marijina	12.
I. Marija, zdravje bolnikov	13.
II. Marija, pribežališče grešnikov	15.
Bodi odkritosrčen svojemu spovedniku	18.
Beatifikacija častitljivega Teofilja iz Korte	21.
Kratka rečotna poročila. Shod III. reda v Asizu	26.
Statistika frančiškanskega reda	27.
„Ružičnjak sv. Franciska Serafskoga“	28.
Priporočilo v molitev	28.
Zahvala za vslišano molitev	31.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1896.

Valjavčev „Prinos k naglasu u (novo)slovenskom jeziku“ in prihodnja slovenska slovnica.

(Dalje.)

V tretjo sklanjatev stavimo debela na *i*. Primeren glavni zgled bi bil, kaker smo rekli, čelj' u'st; opazke zraven blizu te:

„Po odpadu končnega *i* sta prišla v neketerih besedah v ed. im. po dva soglasnika na konec. Ako se nista mogla izgovarjati sè sprednjim samoglasnikom v enem zlogu, se je vcepil med nja nedoločni samoglasnik, kar je dalo zlog zase: bolé'zàn, ljúbé'zàn, mi'sà'l, povô'dànj'; tako po staro tudi v vseh padežih, ki imajo v končnicah za soglasnikom poln samoglasnik: bolé'zànjo, bolé'zànma, bolé'zànmi¹⁾; zdaj po primeri večine padežev: bolé'znijo, bolé'znima, bolé'znimi²⁾. Tako se more pisati in govoriti tudi: čelj' u'stijo, čelj' u'stima, čelj' u'stimi itd.³⁾

Ako dobi dolg povdarek, se spremeni gori omenjeni nedoločni samoglasnik v *a*: laka't, rava'n, reba'r.⁴⁾

Besede, ki imajo v ed. im. en sam, kratko povdarjen, zlog, spreminjajo v vseh drugih padežih v': bi'l, ni't, ri't, ku'nšt, r. bi'li, ni'ti, ri'ti, ku'nšti itd. Podobno imajo besede: glób'èl, kóp'èl, vār'z'èl, zi'b'èl v rod. glob'èli, kop'èli, vār'z'èli, zi'b'èli itd.⁵⁾

Druge besede z naglasom ' na predposlednjem zlogu (ali celo tretjem) hranijo ta naglas v edinstvu v vseh padežih razen orodnika, kjer ga spreminjajo v ' , n. pr. d'èl'aynost, mi'lost, pa'met, pra'prot, pri'dnost, ra'dost, radov'èdnost, starost, u'mnost, ža'lost itd. V novejših tvorbah pa ostane ' tudi v mestniku, zlasti na širokem *e* ali *o*; poho'tnostjo, pošte'nostjo, na'sladnostjo itd.

Beseda lu'č, ima ta naglas v vseh ed. padežih razen orodnika: lu'či pa lu'čjo. V mn. štev. pa ostaja naglas ' na imenovalniku, dajalniku in toživniku, v ostalih padežih se spreminja v '. Tako se povdarja blizu tudi du'ri'), g'ò'sli in, ako se

¹⁾ Prim. Trub. „bolesanmi, peifanjo, pefsemjo, miffelmi, dauuarmi“ itd. Dalm. „miffalmi, bolesanmi, miffeljo, lubesenjo“ itd.

²⁾ Vže Trub. „pefnejo“, Dalm. „daurimi“.

³⁾ Nekako podobno se v 1. in 2. skl. v mn. rod. namestu nedoločnega samoglasnika mej poslednja dva samoglasnika pristavlja končnica tretje skl. i na koncu, pri Dalm. pogosto: „Murvi, Buqvi, Gushbi, uftni, Krajlestvi“, po Goriškem še zdaj v rabi, zlasti bu'kvi.

⁴⁾ Sem gre pri nas tudi lj'ùbà'v, samo da brani *a'* tudi v naslednjih padežih, kakor se vtegne slišati tudi rava'nì nam, ra,vnì' itd. „Lubau“ ima že Kastelec N. chr. 355. Vender je beseda pri nas najberž izposojena. Od nekejad ohranjena bi se morala izrekovati: lj'ù'bà'v, lj'ù'b'v'è' kaker c'è'r'kà'v po 5. skl. Ta oblika se je morebiti opustila, ker se je v za b izgubil in tako ni bilo razločka mej lj'ù'b'è' der Liebe in lj'ù'b'è' einer lieben itd. — Reba'r se sliši še v Loškem potoku, drugod r'è'bà'r, ker se navadno rabi s predlogom: v r'è'bà'r.

⁵⁾ Trub. post. I. 30: „k' sybeli“ je brati menda: h zi'b'èli, predlog je naglas k sebi potegnil.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XV. tečaj.

V Gorici, 1896.

I. zvezek.

Rimska svetišča.

P. C. L.

Kedor je bil kedaj ali sam v Rimu, ali je vsaj na kaki količkanj dobri podobi gledal večno mesto, vsaki se je pač na prvi pogled začudil neprešteti množici cerkvenih stolpov in kupelj, ki se vzdigujejo izmej nižjih poslopji tega čudovitega mesta. Okoli 400 je raznih svetišč v Rimu, mej njimi 89 Marijinih. Preveč, kaj ne, da bi jih mogel človek v kratkem času natanko ogledati ali celo popisati. Le z najbolj znamenitimi sem se namenil nekoliko seznaniti pobožne bravece „Cvetja“ in sicer ne tolikanj po njih lepoti, ki se skoraj ne da popisati, kaker po njih duhovnih zakladih in svetih spominih, kar tudi edino mika pobožnega romarja, zlasti, ako more le v duhu na to božjo pot.

Preden pa nastopiva, dravi bravec, najuno pobožno romanje v rimska svetišča, kaj ne, da bi se rad nekoliko vsaj poveršno seznanil sè zgodovino mesta Rima, ki je gotovo najimenitniše, najslavniše mesto na svetu in zdaj vže blizu devetnajst sto let glavno mesto vesoljnega kersčanstva.

To mesto se je začelo zidati Bog ve kedaj in Bog ve kako; po stari pripovedki sta ga začela leta 753 pred Kristusovim rojstvom neka dvojčka Romulj in Rem po imenu; pa prvi je vbil

svojega brata in po tem se je imenovalo mesto po imenu vbijavca Roma. To je namreč latinsko ime rimskega mesta in tudi italijansko vse do današnjega časa. Pa to je, kaker pravimo, pripovedka ali bajka; resnica je, da je pomenilo ime Roma nekedaj toliko kaker Reka*), mesto je namreč ob reki, ki se ji pravi z lastnim imenom Tiber, po laško Tevere.

Pervofni Rim je stal na griču, ki se je imenoval palatinski: Mons Palatinus. Pozneje pa se je mesto razširilo še čez drugih šest goric ali hemcev, ki so se imenovali po latinsko tako-le: Mons Capitulinus, Collis Quirinalis, Mons Caelius, Mons Aventinus, Collis Viminalis, Mons Esquilinus. Ščasoma so se ti griči nekako zgubili, ker so se doline, ki so bile vmes, več ali menj zasule in povzdignile; vendar ima Rim do današnjega dne priimek: septicollis, sedmogriško mesto.

Zgodovina rimskega mesta se deli v dve glavni dobi, pagansko in kerščansko. Perva seže od začetka do cesarja Konstantina Velikega, druga od tedaj do današnjega dne. Obe obsegate po tri krajše dobe. V paganskem času je imel namreč Rim najprej kralje do leta 510 pred Kristusom; nadalje je bil slobodna država, ki si je podverгла ščasoma skoraj ves svet, koliker ga je bilo tedaj znanega, tudi naše kraje; ta doba sega do leta 31 pred Kristusovim rojstvom. To leto se je ustanovilo cesarstvo, ki sega iz paganske dobe daleč v kerščansko. S cesarjem Konstatinom Velikim se namreč začenja, kaker sem ravno rekel, kerščanska doba v zgodovini mesta Rima. Ta se deli zopet na troje. Od leta 306 po Kristusovem rojstvu do 756 je bil Rim pod cesarji ali sploh posvetnimi vladarji; od 757 do 1870 je doba papeževe ali cerkvene države; od tedaj do današnjega dne je Rim glavno mesto italijanskega kraljevstva.

Od paganske dobe v rimski zgodovini je za nas imenitna le poslednja, cesarska, tretjina. Pervi cesar je bil Oktavijan Avgust. 31. leto njegovega vladanja je bil rojen v Betlehemu naš Gospod Jezus Kristus; pod njegovim naslednikom Tiberijem je v Jeruzalemu na križu vmerl za odrešenje sveta. Peti rimski cesar, Neron

*) Beseda Roma je sorodna z nemško Strom. Nastala je iz korena sreū, gerško *ῥέω* (*ῥέω*), ki ga imamo v slovenščini v besedi ostrov (otok). Romulus je iz Roma, kaker Rečan iz Reka, ne nasproti. Roma je bila prej ko Romulj, ta je le pozneje izmišljen „heros epnymos“ mesta Rima.

po imenu, je prvi kristijane preganjal in moril; tedaj sta vmerla za Kristusovo vero sv. aposteljna Peter in Pavel. Ali kri marternikov je bila seme kristijanov; koliker bolj so jih preganjali on in tudi naslednji cesarji, zlasti Domicijan, Decij, Dioklecijan, toliko več jih je pristopilo k veri Kristusovi.

Najznamenitiši zidani ostanki, ohranjeni v Rimu iz časa paganskih cesarjev, so ti trije: Mausoleum Hadriani, zdaj imenovan „angeljev grad“, Pantheon Agrippae, zdaj cerkev Matere Božje pri marternikih, Amphitheatrum Flavium, zdaj „kolosej“, po laško il Colloseo. — Tudi v Ljubljani je neka velika hiša, ki ji pravijo „kolosej“, ali kaj je pač proti rimskemu koloseju! — To je namreč zidovje plošnjato-okroglo, 186 metrov široko in 48 metrov visoko; glédališče je bilo, ki je imelo prostora za sto tisoč ljudi. In kaj so gledali notri ti ljudje? Klanje, pobijanje in nevsmiljeno smert. V sredi obzidja je namreč velik prostor brez strehe; tu so se surovim Rimcem na veselje klali in morili ljudje in divje zveri, tu je tudi na tisoče kristijanov kri prelilo za sveto vero. Zemlja v koloseji je za to vsa premočena s kervjo svetih marternikov, kaker je bil prepričan papež Gregor Veliki. Nekedaj so prišli k njemu, tako se pripoveduje, poslanci gerskega cesarja s prošnjo, naj bi mu poslal kake ostanke svetih marternikov. Papež pošlje duhovnika, ki jih je spremljal, naj gre v kolosej ter nagrabi tam persti v vrečo. To so sveti ostanki, pravi papež, ko mu prinese perst; pa poslanci niso bili nič prav zadovoljni s takimi ostanki. Kaj stori papež? Sam vzame v roke vrečo, stisne in ožme, in kaj priteče vun? Prava sveža in erdeča kri. To se vidi tudi naslikano pri svetem Petru v Rimu. V resnici je torej kolosej, če tudi sam na sebi razvalina starega paganskega glédališča, vendar vsakemu kristijanu jako svet in častitljiv kraj in je bilo čisto primerno, da so bile noter nekedaj postaje svetega križevega pota, in velik križ v sredi. Po prizadevanju sv. Leonarda Portomavriškega jih je dal postaviti papež Benedikt XIV. leta 1750. Pa sedanja italijanska gosposka je dala vse vun vreči, ter popravlja kolosej pridno v svojem posvetnem zmislu. Tudi drugo prej imenovanih poslopji, cerkev Matere božje pri marternikih, si je nekako prilastila; pokopali so noter svojega kralja Viktorja Emanuela, tistega, ki je papežu vzel Rim in vso cerkveno državo, da je napravil zedinjeno Italijo; kedo bi bil mislil, da bo njegovo truplo kedaj v cerkvi počivalo, ko ni maral zanjo, ko je živel, in pa še v tako posebno sveti in častitljivi cerkvi. Res

da je bila prvotno paganski tempelj, posvečen „vsem bogovom“, to pomeni namreč njegovo staro ime Pantheon; ali že 1286 let je kerščanska cerkev.

Druga glavna doba v zgodovini rimskega mesta je, kaker že veva, kerščanska doba. Cesar Konstantin Veliki je videl, ko se je napravljal v boj zoper svojega nasprotnika Maksencija, na nebu svital križ in okoli pisano: „V tem znamenju boš zmagal“. Po noči na to je v sanjah videl pa Kristusa, ki mu je rekel, naj si da narediti tak križ in ga ima v boju namestu zastave.

In res, Konstantin je premagal sovražnika Maksencija pri milvijskem mostu blizu Rima 28. oktobra leta 312 po Kristusovem rojstvu. Vže prej je bil naklonjen kristijanom, ker je bila njegova mati Helena kristijana; zdaj je pa popolnoma sprevidel, da more le Kristusov nauk pravi in resničen biti. Berž drugo leto nato je izdal skupaj z drugim cesarjem Licinijem pismo, da se smejo kristijani v njiju deželah prosto in očitno deržati svoje vere. Žalostno je pa pri tem vender, da on sam ni začel naravnost tako živeti, kaker Kristus uči, in se je dal kerstiti še le čez mnogo let na smertni postelji. Rimsko ustno izročilo seveda pravi, da ga je kerstil že prej sveti Siljvester papež. Bodisi to morebiti res tako, kaker je res, da je dosti koristil katoliški cerkvi tudi pozneje, vender je gotovo, da ni živel ravno kaker svetnik; celo svojega starišega sinu je dal vmoriti prav po nedolžnem. Njegova mati je bila pač svetnica; njega pa katoliška cerkev nigdar ni imela za svetnika; le Gerki ga časte ko takega. Na vsak način se pa začinja z njim nova doba v zgodovini rimskega mesta in ne le, ker je kerščanstvu dal očitno veljavo in enkrat za vselej spodmeknil tla paganskim zmotam, temuč tudi zato, ker je sedež cesarstva preložil iz starega Rima daleč tjakaj proti sončnemu vshodu v mesto, ki se ravno po njem imenuje Konstantinopelj ali Carji grad. Od ene strani je bila namreč tako izpraznjena podlaga, na kateri se je ščasoma razvila posvetna oblast rimskih papežev; od druge strani je bila ta preselitev pa kal razcepljenja katoliške cerkve. Novi Rim, Carji grad, ni hotel na nobeno stran zaostajati za starim Rimom; carigrajski škofje ali patrijarhi so ščasoma hoteli toliko veljati, koliker rimski papeži, dokler so se popolnoma ločili od rimsko-katoliške cerkve. Stari Rim je bil pozneje sicer še nekoliko pod svojimi cesarji, dokler je neki nemški vojvoda (Odo-vaker) poslednjega od njih, ki se je imenoval Romulus Augustulus, leta 476 odstavil od cesarjevanja. Čez nekaj let je prišel potem

Rim pod carigrajski cesarje, katerih oblast je bila pa skoraj le na papirju; pravi gospodarji v Rimu so bili bolj in bolj papeži, dokler jim je franški kralj Pipin Mali v sredi osmega stoletja po Kristusu Rim in druge dežele poznejše papeške države priznal in, predobivši jih od Longobardov, podaril ko popolnoma samostojno posestvo. Od tistega časa pa do letu 1870 gre druga in to glavna doba kerščanskega Rima, doba cerkvene države. Zgodovina te dobe je dolga, midva kaj ne, dragi bravec, se je ne bova lotila za zdaj, le toliko bodi rečeno z dvema besedama: Da Rim še stoji in da ni le kaka vboga vasica, kaker je n. pr. Oglej, ki je bil nekedaj tako mogočno mesto, da so mu rekli drugi Rim, za to se ima zahvaliti Rim edino papežem. Tudi skoraj vse cerkve, ki jih ima in vse vmetalnosti in dragocenosti v njih so iz dobe papeškega kraljevanja. Zelo bi se pa motil, kedor bi mislil, da so papeži le za cerkve in njih lišp skerbili; seveda ti ne morem tu popisovati, koliko so storili za posvetne potrebe svojega ljudstva, ne morem naštevati obilnih dobrotnih naprav namenjenih v povzdigo časne in večne sreče rimskega prebivalstva. Sicer je Rim ko glavno mesto male papeške države v poslednjih časih res zaostajal za drugimi velikimi mesti evropskimi v velikosti in unanjem lišpu, ali prave sreče in zadovoljnosti pač ni bilo nikjer toliko kaker v Rimu pod papežem. Samo od sebe se verno rimsko ljudstvo tudi ne bi bilo puntalo; ali v takih rečeh odločuje gospoda, ki je pa dandanašnji na Laškem, kaker drugod, malo prave vere ohranila in še menj vdanosti do duhovniškega stanu. Večina italijanske gospode je bila že nekaj časa te misli, da se morajo vse italijanske dežele zediniti v eno samo državo in Rim ji mora biti glavno mesto. In tako se je zgodilo. Pijemontez se je odločil za novo kraljestvo, vsi drugi kralji in knezi so zgubili ščasoma svoje dežele, nazadnje tudi papež. Vsi so imeli pravice do njih, papež pa gotovo najboljše in najstariše. Ali seveda, ropar se ne meni za pravice; ke bi se, ne bi bil ropar. Bog je pa poterpežljiv. On sicer krivico sovraži; vender pa pripušča, da se na svetu dostikrat velika krivica godi. Zakaj pripušča? On ve, mi ne; verujemo pa, da iz najboljših namenov, namreč zlasti iz tega, da iz hudega zraste kaj dobrega. Zato smemo misliti, da bo tudi zguba posvetne oblasti za papeža in cerkev naposled imela dobre nasledke. S tem seveda rop nikaker ni opravičen in vsaki dober katoličan po pravici želi in moli, da bi sv. oče papež rimsko mesto in vse svoje dežele, če je volja božja, kmalu zopet nazaj dobili.

Zdaj pa, ljubi romar, ko sem ti po verhu nekoliko povedal o zgodovini rimskega mesta, vem, da bi ti najraje slišal kaj o romanju po rimskih cerkvah. Najberž ti je že znano, koliko je v Rimu poglavitnih romarskih cerkev; sedem jih je in so te: Sv. Janez v Lateranu, sv. Peter v Vatikanu, sv. Marija Veča, sv. Pavel zunaj zidov, sv. Lovrenec zunaj zidov, sv. Križ v Jeruzalemu, sv. Sebastijan zunaj zidov.

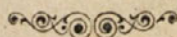
Pobožna navada romanja v teh sedem cerkev izvira iz stariše navade romanja v pet patrijarških cerkev. Najimenitniši škofje, ki so imeli tudi čez druge oblast, so se imenovali namreč že v starih časih patrijarhe. Najvišji mej njimi je bil kajpada rimski, ki je imel razen oblasti čez vso cerkev še posebno oblast ko patrijarh večernih dežel. Pervi za njim je bil aleksandrijski za Afriko, drugi antiohijski v Aziji za jutrove dežele. Sčasoma sta dobila patrijarško čast in oblast še dva, namreč jeruzalemski in carigrajski škof. Pervotna cerkev papeževa ko rimskega škofa in patrijarha večernih dežel je bil Sv. Janez v Lateranu. Da so pa tudi drugi štirje patrijarhi, ako so prišli v Rim, svoji časti primerno stanovanje imeli, so jim odkazali papeži vsakemu svojo cerkev in palačo, aleksandrijskemu cerkev sv. Pavla, antiohijskemu svete Marije Veče, jeruzalemskemu sv. Lovrenca zunaj zidov, carigrajskemu sv. Petra v Vatikanu. Teh pet cerkev se imenuje torej patrijarške bazilike — bazilika namreč pravijo najimenitnišim cerkvam v Rimu in neketerim tudi po drugih krajih. Pervotno so rimski romarji zlasti te cerkve, patrijarške bazilike, obiskovali. Ali gredoč od sv. Pavla, ki je daleč zunaj mesta na južni strani, so se oglasili tudi v cerkvi sv. Sebastijana, ki stoji nad katakumbami, to je podzemeljskimi votlinami, kjer so se skrivali prvi kristijani pred preganjajci in je bilo noter tudi dosti svetnikov pokopanih. Ravno tako so se oglasili gredoč od svetega Janeza k sv. Lovrencu v cerkvi svetega Križa. Tako je prišlo, da se zdaj tudi Sv. Sebastijan in Sv. Križ štejejo mej glavne cerkve v Rimu.

Pobožnost obiskovanja teh glavnih cerkev je že jako stara; kedaj se je prav za prav začela, pa ni natanko znano. Posebno so neketeri svetniki pospešili to pobožnost, ker so jo radi in pogostoma sami opravljali in jo tudi drugim priporočevali. Mej njimi se zlasti imenujejo sv. Brigita, sv. Filip Nerij, sv. Ka-

rol Boromej, sv. Jožef Kalasanški. Tudi do današnjega dne je to Rimcem in romarjem priljubljena pobožnost.

Obiskovanje se opravi po sedanji navadi v enem cerkvenem dnevu, to se pravi, k svetemu Petru se gre popoldne po večernicah, drugi dan se obiše ostalih šest cerkev, najboljše v tej versti: Sv. Pavel, Sv. Sebastijan, Sv. Janez v Lateranu, Sv. Križ, Sv. Lovrenec in na zadnje Sv. Marija Veča. Da se zadobe odpustki, podeljeni za to obiskovanje, se je treba prej izpovedati in sveto odhajilo prejeti, potem obiskovanje pobožno opraviti in v vsaki cerkvi nekoliko moliti po namenu svetega očeta papeža. — Ni pa treba v vsaki cerkvi obiskavati sedem altarjev. To je namreč druga samostojna pobožnost, ki so jo papeži dovolili in z odpustki obdarili zlasti za tiste, ki jim ni lahko mogoče sedem cerkvi obiskavati. Določili so torej pri svetem Petru in v drugih glavnih cerkvah po sedem altarjev v ta namen, ki so mej drugimi lahko najti, imajo namreč napisano: *Unum ex septem*, to je „eden iz mej sedmih“ altarjev.

Kaj ne, dragi romar, zdaj bo pa že zadosti za enkrat njegova pripovedovanja; prihodnjič se odpraviva na pot naravnost k sv. Petru.

Življenje in povelicanje svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

V lanskem letniku „Cvetja“ smo popisali slaven boj in častitljivo smert gorkumskih marternikov. Pervi pisavec te zgodbe, Viljem Estius, nečak p. gvardijana in sloveč katoliški učenik bogoslovske znanosti, je pa tudi skerbno popisal, kar je mogel zvedeti o življenju, značaju in cerkveni delavnosti posameznih marternikov. Ker se s tem pokaže zgodba njih terpljenja v pravi luči, menimo da ne bo neljubo našim dragim bravcem in ne brez dušnega prida, ako jim letos popišemo življenje in povelicanje svetih gorkumskih marternikov.

Najpoprej hočemo povedati imena vseh, ne sicer po redu njih zaslužnja, ker to je samo Bogu znano, temuč po redu, ki je najbolj primeren za našo zgodbo. Imena svetih marternikov so: 1. Nikolaj, 2. Jeronim, 3. Teodorik, 4. Nikazij, 5. Vilehad, 6. Gotfrid, 7. Anton, 8. neki drugi Anton, 9. Frančišek, 10. Peter, 11. Kor-

nelij, 12. Leonard, 13. neki drugi Nikolaj, 14. neki drugi Gotfrid, 15. Janez, 16. neki drugi Janez, 17. Adrijan, 18. Jakob, 19. Andrej. Pervih enajst je bilo frančiškanov, drugi pa so bili sicer vsi mašniki, vender v različnih službah.

I. Poglavlje.

Nikolaj Pik, gvardijan gorkumski. — Njegovi stariši, vstop v redovni stan, njegovo šolanje in čednosti.

Nikolaj Pik iz Gorkuma je bil sin Janeza Pika in Henrike Kalvije, ki sta bila oba iz zelo spoštovane družine in s celim srcem vdana stari katoliški veri. To velja posebno o njegovem očetu. On ni le sam za se najnatančnije spolnjeval vsih verskih dolžnosti, temuč je večkrat tudi prav odločno zagovarjal in branil sv. vero mej svojimi someščani. Od mnogih slučajev hočemo povedati le enega. Neki prekanjen krivoverec, pravi volk v ovčji koži si je vedel sè zvijačo pridobiti službo dušnega pastirja v njegovem rojstnem mestu ter pričel skrivaj zmoto in pogubljenje sejati mej čredo Gospodovo. Janez Pik ga je kmalu spoznal in v sveti gorečnosti za pravo vero je nevtrudljivo zasledoval vse skrivne poti tega krivoverskega volka tako dolgo, da je bila vsem očitna njegova hudobija ter so ga zato tudi iz službe in iz mesta zapodili.

Tak oče je Nikolaja v vsi pobožnosti vzgojeval in on je v njej tako napredoval, da se je vže kot deček kazal vrednega verlega očeta ter ga je posnemal v vseh čednostih. Vže kot otrok je zaničeval vsak posveten, nečimeren lišp in vedno je hrepenel po svetejšem, popolnišem življenju. Kaker hitro je bil dosti star, je stopil v red sv. Frančiška. Novicijat je delal in sv. obljube napravil v Hertogenbosku na Brabantskem. V tem mestu je bila zelo obiskovana in sloveča gimnazija, kjer je tudi Nikolaj hodil v šolo in se prav pridno učil. Od tod so ga poslali njegovi predstojniki, ki so veliko od njega pričakovali, v mesto Leven, da bi se tamkaj učil bogoslovske znanosti. V tem mestu je bil samostan manjših bratov, kjer je cvela prava pobožnost, lepo samostansko življenje po vodilu sv. Frančiška, kaker tudi velika učenost v bogoslovskih znanostih. V tem samostanu je ne pred mnogimi leti živel mož, ki je bil sloveč po vsem Brabantskem zavoljo svoje svetosti in zgovornosti, namreč p. Teodorik iz Minstra na Vestfaljskem. Ravno tako je imel ta samostan vedno zelo učene profesorje ali, kaker

se v redu imenujejo, lektorje bogoslovja. Mej temi sta vse nadkrijevala po svoji svetosti in znanstveni delavnosti Frančišek Titelman in Adam Sasbold. Pervi je bil vže davno poprej hrepeneč še po oštejšem življenju odrinil na Laško in tam tudi vmerl. Sasbold je vzgojil v svoji šoli mnogo mož, ki so postali prav koristni udje sv. cerkve, tako se svojo svetostjo, kaker se svojo veliko učenostjo. Imenovati moramo posebno dva lepa bisera, s katerima je hotel Kristus okriti družino sv. Frančiška ali boljše rečeno svojo cerkev, namreč Nikolaja Pika in Danijela van Arendouk. Po božji naredbi, sta imela postati oba marternika, oba voditelja marternikov, eden kot predstojnik samostana v Gorkumu, drugi kot samostanski predstojnik v Alkmaru. Omeniti moram tudi stričnika našega marternika, mojega ljubega brata, Arnolda Estija, ki me je vedno priganjal pisati to zgodbo. Sledeč zgled svojega strica, je napravil sv. obljube po vodilu sv. Frančiška v ravno tistem samostanu, kjer se je oni učil bogoslovja; pozneje je bil naslednik gori imenovanih učenih mož, kjer je mnogo let z veliko slavo in koristjo podučeval v bogoslovskih vednostih ter v ravno tistem letu, ko smo mi izdali naš spis, bil izvoljen za provincijalnega ministra.

Ko je bil Nikolaj nekaj let preživel v tem izglednem samostanu in se prav pridno učil bogoslovske vednosti, so ga njegovi predstojniki pošiljali na razne kraje, da bi s tolikim trdom pridobljene vednosti pridno rabil in sejal seme božje besede na njivi Gospodovi. Kaker je on radovoljno iz pokorščine sprejel to službo, tako zvesto in vspešno jo je s pomočjo božjo izvrševal. Njegovo življenje je bilo izgledno in v resnici šola za marterniško krono. Mnogo bi lahko povedali iz njegovega življenja, pa da ne bomo preobširni, hočemo izbrati le nekaj malega.

Vse čednosti so prebivale v njegovem srcu; vender od vseh se je najbolj svetila varihinja vseh čednosti, namreč prava, nehinavska ponižnost. Kedor je opazoval njegovo življenje, je moral v njem spoznati pravega manjšega brata in vrednega sinu sv. Frančiška, ker na njem se ni videla tudi ne senca kake ošabnosti, prevzetnosti in onega samoljubja, ki se kaže skoraj splošno pri vsakem človeku. Rad se je pustil posvariti od vsacega, če je bil tudi po starosti in časti nižji od njega, vsako opominjevanje je ne le mirno in prijazno, temuč tudi s hvaležnostjo sprejel. On se ni oziral na osebo tistega, ki ga je kaj posvaril, temuč le na korist svaritve. Ko je enkrat mej pridigo pobiral miloščinjo za svoj samostan, je rabil besede, da prosi miloščinjo za svete brate gorkumskega

samostana. Ko ga je pozneje eden, ki je te besede slišal, vprašal, ali samega sebe imenuje svetnika, je odgovoril: „Nikaker ne; toda moji bratje so sveti in sveta je naša vboga družba.“ Da bi se komu ne zdelo tako govorjenje prevzetno, je poterdil svoje besede z besedami aposteljna Pavla, ki imenuje na več mestih vboge kristijane svete. — Pri vsem tem je pa on tudi pripoznal napake svojih, ter jih znal, če je bilo treba, tudi oestro kaznovati. Ako je opazil, da se je kedo spotikal nad kako slabostjo katerega njegovih sobratov, ga je izgovarjal ter rekel, da je tudi on človek; s tem je hotel naznaniti, da se ni treba čuditi, ako se najdejo kaki majhni človeški pogrški in slabosti tudi pri onih, ki hrepene po popolnosti.

Njegova velika ponižnost se je prav posebno pokazala takrat, ko so prevzetni hezi božje in cerkvene služabnike grozovitno martrali in neketere tudi vmorili. Ko so se njegovi prijatelji zanj bali in mu je mej drugim župnik Leonard enkrat v šali rekel: „Menih, teba bodo hezi še obesili,“ je on odgovoril: „Tega jaz še nisem zaslužil.“ Ko mu je Leonard na to rekel: „Saj dandanes mnogo takih obesijo, ki tega ne zaslužijo,“ je Nikolaj odvernili: „Milost marterništva se navadno ne daje tistim, ki je ne zaslužijo. Le sè svetim življenjem se more pridobiti.“ V svoji veliki in pravi ponižnosti se je imel za nevrednega, da bi ga Bog h toliki slavi povišal. Bog pa „ki je visok in na nizko gleda,“ (ps. 137. 6), on, delivec ponižnosti, je pozneje povzdignil do tako visoke časti ponižnega Nikolaja. Nikolaj je bil lepe postave, srednje velikosti, erdečih lic, ki so bila pa zaradi ostrega posta in velikih, težavnih stanovskih dolžnosti nekoliko obledela. Njegov vedno mirni in veseli obraz je razodeval čisto in mirno vest. Njegov rek: „Z veselimi duhom je treba Bogu služiti“ je odseval z njega. Ljubeznjiva veselost in častitljiva možatost mu je pridobila ljubezen in spoštovanje pri sobratih. Da se najde taka hvalevredna in dostojna veselost pri svetih možeh, nam kažejo zgledi svetnikov. O sv. Agatonu beramo, da je bil iz meniškega stanu poklican na najvišjo čast papeštva. On je bil tako mil in dobrotljiv, da je bil sè vsakim prijazen in vesel in ob enem tako svet, da je gobavega človeka poljubil na čelo in ga precej ozdravil. Sveti možje, Romualjd, prenavljavec puščavniškega življenja, Dominik, vstanovitelj pridigarkega reda, Viljem, nadškof v Buržu, so bili, kaker spričuja zgodovina, skoraj vedno veseli in ljubeznjivi. Da, Kristus sam je bil vedno vesel in mil, kaker sklepajo razlagavci sv. pisma iz besed

preroka: „On ne bo otožen in silen“ (Iz. 42, 4). Vem sicer, da se nekateri tudi prav pobožni ljudje pregreše s preobilno veselostjo, kaker to graja sv. Gregor na menihu Izaku, ki je bil tolike svetosti, da mu je dal Bog dar prerokovanja. Take graje bi pa ne mogel dopustiti nad Nikolajem. Njegova veselost ga je storila prikupljivega in ljubeznjivega, ali njegovo častitljivo obnašanje in ostro življenje ga je storilo vsega spoštovanja vrednega.

Njegova velika pobožnost se še bolj razodeva s tem, da je bil vedno z največim veseljem pripravljen za vsako duhovno opravilo. Nevtrudljiv je bil v oznanjevanju božje besede; večkrat je imel dve ali tri pridige na dan; vedno bi bil rad sedel v spovednici in tolažil grešnike; ves goreč je bil pri molitvi po noči in po dnevi. Taka sveta opravila, se je zdelo, da ga nič ne vtrudijo, temuč pokrepčajo, čeravno je bil bolj šibkega telesa in malo sposoben za velike težave in trud. Kako nežno je bilo njegovo telo moremo sklepati iz tega, da je precej padel v omedlevico, ako se je po neprevidnosti le malo z nožem v perst urezal. Toliko bolj moramo občudovati dobrotljivost božjo, da je dodelil svojemu martniku toliko moč, da je pri vsi svoji nežnosti in šibkosti vender tako potrpel in veselo preterpel strašne martre in grozovito smert. Zdi se, kaker bi bil Gospod tudi njemu rekel: „Dovolj ti je moja milost; zakaj moč se v slabosti spopolnjuje.“ (2. Kor. 12, 9.)

K njegovim drugim čednostim se je pridružila tudi prav goreča ljubezen do deviške čistosti, katero je celo življenje z največo skerbjo varoval. Ne bom pa nadalje povzdigoval te njegove čednosti, da se ne bo zdelo, kaker bi hotel druge kaj prezirati. Zakaj, kaker se sploh govori, so tudi vsi drugi močno ljubili deviško čistost.

Zvest obljubi vboštva in pravi sin vbogega sv. Frančiška, je bil vedno zadovoljen s tem, kar se mu je dalo za hrano, obleko in druge potrebe iz skupne, navadne miloščinje. To spričuje eno pismo, ki mi ga je pisal. Ko je bil v Briselju, je moral štiridesetdanski post vsaki dan pridigovati; vsakdanja pridiga pri njem sicer ni bilo nič nenavadnega. Gotovo bi bil on pri tako težavnem opravilu potreboval, da bi se mu bil ostri post nekoliko polajšal. Pa pri svoji ostrosti in natančnem spolnjevanju cerkvenih zapovedi se ni hotel poslužiti najmanjše olajšave.

Ko mu je bil njegov svak, moj oče, ponudil vse, kar bi potreboval, ga je on zahvalil po meni, ki sem se takrat učil bogo-

slovja v Levenu, ter dodjal v pismu tudi te besede: „Upam, da ne bom tako kmalu delal nadležnosti mojim ljudem. Zakaj po zgledu aposteljna se moram učiti, zadovoljen biti s tem, kar imam, sit biti in stradati, obilno imeti in pomanjkanje terpeti. (Filip. 4, 12.) Najboljše je, kaker piše apostelj do Hebrejcev, z milostjo potrditi serce, ne z jedmi, katere niso pomagale njim, ki so v njih živeli. (Hebr. 13, 9.) — Tako pričakujem od Boga milost in moč, storiti to, kar mi je naloženo. — Kaker morem pričati iz lastne skušnje, je imel on toliko ljubezen do evangelijskega vboštva, da ni le zametaval nepotrebnih reči, ki so mu jih ponujali njegovi prijatelji, temuč je celo potrebne reči sprejel le z neko sramežljivostjo, kar je bila edina posebnost, ki se je na njem opazila. Ako mu je kedo ponudil dragocene in lepe reči, jih se vso vljudnostjo ni hotel sprejeti ter je rekel: „Sv. Frančišek bi mi zameril, ke bi to pri meni videl.“ Knjige njegove so bile malo vredne, toliko več si je pa sam z največim trudom spisal, ali to, kar mu je učenik razlagal ali si je pa sam iz raznih knjig prepisal in zaznamoval. Od njegovih knjig imam slabo vezano sv. pismo nove zaveze, kjer je z veliko pridnostjo na robu zapisal razlago in dobro prestavo bolj težko razumljivih mest. Za svoje učenje je rabil bolj knjige iz samostanske knjižnice, kaker one, ki so bile njemu dane v zasebno porabo. Ta ljubezen do evangelijskega vboštva je bila vzrok, da je sovražil kot kugo samostanu nasprotno napako, namreč kako reč si prisvojiti. In da bi kako pomanjkanje bratom ne dalo vzroka pasti v to napako, je kot predstojnik na vso moč skerbela, da se je iz skupne miloščinje dalo vsakemu vse, kar je potreboval za oblačilo, knjige in druge reči.

Slava Marijina.

(Dodatek k spisu o rožnem vencu.)

(P. L. H.)

Lepa je podoba, ki nam kaže kronanje Matere Božje: Bog Oče na desni, Bog Sin na levi, v sredi Marija klečeča in proseča. Bog Oče in Bog Sin ji deržita krono nad glavo, in sv. Duh obseva vse tri. — Mislimo si spodaj še štiri gruča ljudi, kaker prosimo v litanijah: Prosi za nas, Marija — z d r a v j e

Bolnikov, — pribežališče grešnikov — tolažnica žalostnih — pomoč kristijanov. — Oh, kako lepa bi bila slika, ki bi nam kazala vse te verste človeštva, zatekajoče se k Mariji venčani ali kronani v nebesih!

I. Marija, zdravje bolnikov.

Preblašena devica je rekla v proroškem duhu: „Glej, odslej me bodo poveličevali vsi narodi“, in že prvi kristijani so začeli izpolnjevati to prerokbo; neki notranji nagon jih je peljal mnoge v Efez, kjer je bivala pri Janezu aposteljnu; poznati in počastiti so hoteli mater Gospodovo. Že sv. Irenej jo pozdravlja kot drugo Evo, ki se je s svojjo pokorščino postavila nasproti prvi nepokorni Evi; pozdravlja jo kot čudežno devico, morje kipeče milosti. In Gregor Nazijanski priča, da je sv. marternica Justina v tretjem stoletju klicala v svojem terpljenju Marijo na pomoč. — Da v vseh časih je častilo katoliško kerščanstvo preblašeno Devico ko svojo mater, ljubilo jo preserčno, klicalo jo na pomoč v vseh svojih potrebah in nadlogah in dobivalo je pomoč od nje.

Le pomisli, kerščanska duša, koliko bolni je bilo že ozdravljenih na posredovanje Marijino. Le beri Lurški Majnik (spisal Marešič 1883.) Izmej mnogih ozdravljeuj raznih bolzni naj navedemo jednega (stran 95). Burjet, delavec, je bil na desno oko slep skozi 20 let; oslepil je pri kamnolomu. Zdravnik je rekel: „Burjet ima neozdravno černo slepoto in ne bo videl nikoli.“ Potlej se je začel Burjet zmirati z Lurško vodo in ozdravel je. — Pričajo nam pomoč Marijino spominske tablice po božjih potih, ki so jih verniki prinesli v zahvalo, da so bili vslišani od Marije in so ozdraveli. Po vsej pravici molimo torej v litanijah: „Marija, zdravje bolnikov, prosi za nas“.

Iz zgodovine naj navedemo samo jeden dokaz, da je Marija zdravje bolnikov, pomoč kristijanov, ne samo posameznih oseb, marveč celih okrajev, občin, celih dežel. Koliko pa je takih, ki niso zapisani v bukvah, pa so v živem spominu med narodom! Naš dokaz sega v prejšnje čase. Koncem šestega stoletja so bili na Italijanskem žalostni časi. L. 589. so bile strašne povodnji; Tiber je Rim skoro čisto preplaval; cerkve so se poderle, mostovi raztergali; v okolici so bile kmetije vničene, ceste razdjane, ljudi in živine je veliko poto-

nilo; povodenj stori strašno škodo. — Sedej pa pride še strašnejša bolezen — kuga, na celo deželo; ljudje so kar cepali; tudi papeža Pelagija je pobrala. — Pelagijev naslednik papež Gregor Veliki je spoznal in rekel, da je vse to šiba Božja za grehe naroda. Gregor je bil takrat že izvoljen za papeža, posvečen pa še ni bil. Učil je, vzbujal k pokori, in poboljšanju življenja; imel je pretresljiv spokorni govor 29. avgusta v cerkvi sv. Sabine — klical je k zaupanju na pomoč Božjo — k zaupanju na priprošnje preblazene Device Marije, ki se je vselej skazala mater kristijanov. Razredil je prebivalstvo v 7 kerdel, in določil, naj gre vsako kerdelo iz dotične cerkve; pri Mariji se snidejo in gredo skupno v cerkev sv. Petra. In tako naj se zbirajo, da pojdejo: kleriki in mladež iz cerkve sv. Marcela; menihi iz sv. Janeza in Pavla; nune in dekleta iz cerkve sv. Kozma in Damijana; žene iz cerkve sv. Vitalja; otroci in berači od sv. Cecilije. — Sklep te ginljive pridige je ta: „Pojdimo toraj v molitvah in solzah iz dotičnih cerkva, in zberimo se v cerkvi naše svete Marije, prečiste Device, da bomo tam v solzah in zdihovanji stanovitno molili in prosili Boga za odpuščanje naših grehov, in usmiljenje.“ — Papež je pa šel s svojimi kardinalji na hrib Ara coeli (Nebeški altar), kjer je bila slika preblazene Marije, slika na baje od sv. Lukeža.

Po molitvah sname papež podobo Marijino z altarja ter jo nese sam naprej. S hriba Ara coeli grejo skupno proti cerkvi sv. Petra, vsi černo ogernjeni; molili so na glas Kirie eleison — Gospod usmili se. Pa tudi kuga spremlja procesijo, v jedni uri jih pade in umerje 80 oseb. Ko pride papež na most čez Tiber, je bilo slišati v zraku angeljsko petje:

Veseli se, kraljica nebeška, aleluja!
Keterega si zaslužila mositi, aleluja!
Je vstati od smerti, aleluja!

Na to papež odgovori: Prosi za nas Boga, aleluja. Nad velikanskim spominikom cesarja Hadrijana je bilo videti, da je nadangelj Mihael goreč meč vteknil v nožnice, v znamenje, da je nehala kuga.

Spomine na ta dogodek in čudežno pomoč Marije imamo še sedaj: 1.) Molitev k Mariji „Veseli se kraljica“, ki se

moli od tistih časov v katoliški cerkvi ob velikonočnem času pri litanijah. 2.) Napis na altarju v Ara coeli. 3.) Velika brončena statua angelja sv. Mihela, ki se je potem postavila na spominik Hadrijana, ter se imenuje sedaj „Angeljski grad.“ 4.) Procesija na dan sv. Marka. Papež Gregor je vstanovil, naj se ponavlja spomin na tisto procesijo vsako leto, in povsodi. Da je ravno na Markovo, to je bilo nastavljeno v 7. stoletju.

Naj dodenemo tukaj opombo: Gregorjeva procesija je bila imenovana: *Litania septiformis* (Sedmoverstna procesija) zato, ker so se ljudje zbirali v sedmerih cerkvah; *litania*, *litaneia* je gerška beseda in pomeni po naše: očitno — gorečo prošnjo do Boga

II. Marija, pribežališče grešnikov.

Sv. Bernard je rekel nekoč v Marijini pridigi: „Marija je lestvica grešnikov; ona je naše zanašanje, je podlaga našemu zaupanju. Jaz vam rečem, če vi pri njej poteritate, če jo ponižno pokličete, ona bo imela vsmiljenje z vami, in vam bo pomagala v vaših potrebah. Ona ima dosti mogočnosti, in pa preserčne želje pomagati; saj je Marija kraljica nebes, in pa mati usmiljenja.“ — Saj vender vsak ve, da ljubezen materina je toliko serčnejša, toliko ljubeznivejša, koliker žlahtnejše je serce matere, koliker bogatejša je ona na čednostih. — Katero serce pa je žlahtnejše mimo serca naše matere Marije, in katero serce je bilo tako čisto, tako bogato na čednostih, kakor je bilo Marijino serce? Saj ve vsak, da so materi naj ljubši tisti otroci, kateri so ji prizadeli naj več težav in bolečin. Koliko pa je Marija terpela za voljo nas pod križem, ki smo ji bili izročeni za otroke z besedami: „Glej, tvoj sin.“ — Kedo bi pač ne vedel, da se materina ljubezen vzvišuje tem bolj, koliker večja je nevarnost za otroka? Katera nevarnost pa je večja, kakor je nevarnost grešnega človeka? On je na tem, da zgubi, ne časno dobroto, ampak da zgubi dobroto vseh dobrot — večno izveličanje; on je na tem, da je v nevarnosti ne zdravje telesa, ne časno življenje, marveč duša je v nevarnosti in večni blagor. Koliker večja je nevarnost grešnikova, toliko večja je skrbljivost Marijina — po pravici se imenuje „p r i b e ž a l i š č e g r e š n i k o v.“ Že takrat, ko je bila Marija še v tej solzni dolini, je bila polna ljubezni in usmiljenje do vbozih in stiskanih,“ pravi sv.

Bonaventura, „koliko bolj je sedaj, ko kraljuje v nebesih! Saj je ona naša mati; mati pač ne bo pozabila otrok.“

Prav je govoril sv. Alfonz Liguori neki grešnici, ki mu je razlagala žalostni stan svoje duše, te le tolažljive besede: „Bodi potolažena, oserči se, duša! Jaz ti bom pokazal pot, da najdeš zopet zgubljenega Izveličarja. Glej, saj imamo mater, sv. Marijo, ki je pribežališče grešnikov. Pomisli, kako skerbi mati za svoje otroke; ako jeden pade, popusti vse druge otroke in hiti temu pomagat, da vstane; osnaži ga in mu polajša bolečine. Oberni se tudi ti, padli otrok, sè vsemi tvojimi solzami in zdihovanjem k naši ljubi materi Mariji, ona ti bo gotovo pomagala, da vstaneš, ona bo osnažila tvojo dušo in ti polajšala bolečine.“

Kako ljubeznjivo skerbi Marija za spreobrnjenje grešnikov, tega nam je najlepši zgled spokornica Marija egiptovska.

Marija je zapustila že dvanajst let stara domačo hišo ter šla v Aleksandrijo, razkošno mesto. Ondi se je vdala nesrečnica nesramnemu življenju v nečistosti; ona je padala globokeje in globokeje, potegnila jih veliko za saboj v prepad. — Imela je pa ona res vse, kar napeljuje na greh; ona je bila lepa, in krasne postave, ljubkega in priliznjenega obnašanja, tako da je vse v svoje mreže zablela; veliko je zaslužila, in z mnogim zaslužkom tudi mnoge na razuzdanost zapeljala. Tako je živela Marija Egiptovska kakih sedemnajst let, ne da bi kaj mislila na Boga, na večnost, ne da bi bila katerikrat pomislila na žalostni konec, ki zadeva take ženske.

Zgodi se pa nekikrat, da se grešnica sprehaja ob pristanišču, kjer prihajajo in odhajajo ljudje različnih verst, da bi dobila kakega svojih. Ravno se je neka ladija pripravljala, da odplove proti Jeruzalemu na Jutrovo. Blizu je bil čas, da se praznuje praznik „povišanja svetega križa“; veliko pobožnikov se je vkercalo, da bi počastili sv. križ na tistem kraju, kjer je bil postavljen v izveličanje sveta; lahkomišelna Marija se hitro odloči, da gre z njimi, češ, v Jeruzalem pri tolikem shodu raznih ljudi bo lepa prilika. Res stopi v barko in se odpelje in pride s tovariši srečno v Jeruzalem. Od kraja je rajala in živela veselo, vse je bilo dobro, vse njej po volji.

Prišel je dan svečanosti; trumoma hitijo ljudje v cerkev, pozdravljat in častit sv. križ. Tudi Marija se napoti proti cerkvi, seveda ne ravno iz pobožnosti, marveč iz radovednosti, da

bi videla, kaj bo ; pomeša se med bogočastnike, gre do vrat, toda dalje ne more ; tukaj jo zadržuje neka notranja moč, ne more čez prag v svetišče ; vsi drugi grejo noter, ona pa ne more ; koliker bolj poskuša iti naprej, tem bolj jo vleče nekaj nazaj. Sedaj postane grešnica osupnjena — zakaj grejo vsi drugi noter, jaz pa ne morem ! — Tukaj jo je zadela milost Božja, ter razsvetila nje od greha otemnjeno serce. Zdi se jej, da sliši gromovite besede : „Glej, ti, ki gredo noter, to so otroci Jezusovi, oni so vredni, da vidijo sv. križ, oni bodo enkrat gledali Jezusa križanega v nebeškem veličastvu ! Ti pa nisi vredna ; v grehe zakopana si nehalo biti hči Jezusova. Pač ga boš videla enkrat, toda ne ko zveličavnega Boga, ampak kot pravičnega sodnika, ki te bo vergel v žerjavico, kjer gori Sodoma.“ — V tem trenutku spreleti grešnico groza — oči se jej odpro — ona vidi svojo nesrečo.

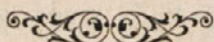
Vsa zmedena gre izpred cerkvenih vrat v stransko lopo, séde na stopnico — bil je tu altar Matere božje, pa ona ne zapazi — začne jokati, joka in joka, britko joka, da solza solzo pobija. —

„Koliko sem zagrešila!“ — vpognjena od teže grehov poklekne na tla, vije roke, terka na persi, in zdihuje : „Kaj mi je storiti ? kedo me bo rešil ? kje mi je iskati pomoči ? jaz grešnica od mladih nog — Bog pravičen — kaj bo !“ — Pri tej priči pogleda kvišku — kar zagleda podobo Matere božje. Zdelo se ji je, da jo Marija tako milo gleda ! Tedaj se reva spomni, kako je v nedolžnih letih molila litanije, in imenovala Marijo : Mater usmiljenja, tolažnico žalostnih, pribežališče grešnikov. — Grešnica si misli, ako prosi Marija za mene, pomagano mi bo. Polna zaupanja prosi Marijo, naj bi jej pomagala na poboljšanje življenja in na odpuščanje grehov. Po goreči molitvi jej je postalo lahko pri sercu — vstane in gre čisto mirno v cerkev.

Ko pride v cerkev, pozdravi, počasti sv. križ, poklekne predenj, koperni od kesanja in žalosti nad grehi ; odloži grehe pod križem ; goreče prosi jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta, naj prevzame tudi njene grehe. Obljubi, da postane vsa drugačna, da zapusti grešna pota. — Nato gre nazaj v lopo k Materi Mariji, prosi jo z otroškim zaupanjem, naj jej naznani, kaj ji je storiti ; zdaj sliši prav umevno glas, ki ji pravi, naj gre proti Jordanu v puščavo.

Še tisti dan se Marija vzdigne na pot, in pride na večer do Jordana. Ondi je bila cerkev sv. Janeza Kerstnika; tisto noč prečuje v cerkvi z molitvijo. Drugi dan opravi veliko spoved, sprejme sv. obhajilo, in gre z Bogom spravljena, mirno čez Jordan v puščavo. Tam si je naredila kočico, in živela 17 let v ostri pokori in vojskovanji s skušnjavami, kaker je pred živela 17 let v grehlih. Umerla je kot spokornica l. 520.

(Dalje prih.)

Bodi odkritoserčen svojemu spovedniku.

Ako se želiš vedno bolj greha varovati in dobro delati, imej stanovitnega spovednika; spovednik, tvoj duhovni oče, pa te more le takrat prav učiti, dobro ti svetovati in varno te voditi po poti v nebesa, ako mu popolno razodeneš svoj dušni stan, zvesto poslušas njegove modre nauke in se po njih ravnaš. Učeni p. Skarameli¹⁾ priporoča pobožni duši, da naj razodene svojemu spovedniku ne samo grehov, ampak tudi strasti in nagnenje svojega serca, skušnjave in dobro, kar misli storiti.

Svojemu spovedniku naj prej razodeni, katerim strastem si podveržen, na kake reči imaš nagneno svoje serce, na kaj misliš in kaj želiš, da ti ve svetovati, kako se vojskuj zoper nje, da jih boš vkrotil. Delaj kaker bolnik, ki zdravniku razodene in pove, ne samo kaj in kje ga boli, ampak tudi kake jedi vživa, kako spi in kaka zdravila rabi, da more laže spoznati, odkod bolezen izvira. „Ravno tako mora, piše imenovani p. Skaraméli, delati, gdor želi zadobiti popolno dušno zdravje, razodeti mora svojemu duhovnemu očetu vsako slabo misel in vsako neredno nagnenje serca.“ Tako so učili svetniki in tako so delali vsi, ki so resnično hrepeneli poboljšati se in zveličati. Sveti Frančišek Salezij uči svojo Filotejo tako le: „Bodi odkritoserčna do svojega spovednika; odpri mu svoje serce in odkrivaj pred njim zvesto vse, kar imaš dobrega ali hudega na sebi brez hinavščine in zvijačnosti“²⁾.

Svojemu spovedniku razodevaj ne samo svojih hudih strasti in slabega nagnenja, ampak tudi svoje skušnjave, naj bodo še

¹⁾ Scaramelli, direttorio ascetico, tratt. 1. art. 3. cap. 4.

²⁾ Filoteja, bukve 1. postava 4.

tako gerde, nespodobne, brezbožne ali strašne. Zakaj, ako želiš premagati te skušnjave, moraš vedeti, kako in s čem bi jih premagal, tvoj spovednik ti pa ne more svetovati, ako ne ve, kake skušnjave imaš. Ako razodeneš spovedniku svoje skušnjave, ti pove, kako se ravnaj zoper nje, da ne boš vanje privolil, in obenem, kaker pravijo učeniiki pobožnega življenja, razodeta skušnjava zginе ali pa ni več tako huda, zakaj hudobni duh je pravi dušni tat in kaker tat hitro zbeži, kaker hitro zve, da so ga drugi zapazili. Taka se je zgodila svetemu mladeniču Astijonu. Ko je šel nekega dne po vodo, mu je mej potjo zbudil hudobni duh nečisto skušnjava in ga nagovarjal, da naj tega ne razodene svojemu učeniku svetemu Epiticiju. Tri dni se je vojskoval zoper to skušnjava, postajal je žalosten in otožen in kmalu bi bil obupal; njegov učenik je zapazil njegovo otožnost in ga vprašal kaj mu je? Sveti Astijon je padel predenj in mu je vso skušnjava prav odkritoserčno razodel in pri ti priči je skočil iz njegovih nedrij zamorček z gorečo bakljo in je kričal v zraku: „Astijon, ker si razodel skušnjava, si si denes sterl mojo veliko moč“, in skušnjave ni bilo več. Iz te dogodbe lahko spoznaš, da z nobeno rečjo bolj ne slabiš in v beg ne podiš hudobnega duha, kaker ako si prav odkritoserčen proti svojemu spovedniku, pa ne samo glede skušnjav, ampak tudi glede dobrega, kar delaš.

Vedi, blagovoljni bravec, da še ni dosti, ako spovedniku razodevaš svoje slabo nagnenje, hude strasti in skušnjave, treba še, da mu poveš, kako opravljaš svoje molitve, kako se zatajuješ, kako pokoro delaš, in razodeneš svoja dobra dela, dobrote, milosti, navdihovanje, razvetljenje, katero ti Bog milostivo pošilja, da namreč ne boš zašel s poti prave čednosti. Zakaj, po besedah sv. Gregorja papeža¹⁾ večkrat deržimo greh za dobro, dobro pa za slabo, in kaj je greh, in kaj je čednost razločevati je spovednikova dolžnost. Ali, kako bo to pri tebi razločeval, ako se mu ne razodevaš? To je pa posebno važno, ker nas hudobni duh ne skuša vedno v greh, včasih nas nagovarja tudi na dobro, da bi nas tako zapeljal v hudo. „Sam satan, piše sv. apostelj Pavel, namreč se spreminja v angelja luči“²⁾. Neketerim zbuja mej molitvijo, premišljevanjem dobre misli in želje in jih tako raztresa; druge spodbuja, da naj delajo ostro pokoro, do bi tako zgubili

¹⁾ Pastoral. p. 2. c. 9.

²⁾ 2. Kor. 11, 14.

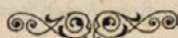
zdravje in ne bi mogli več deržati vseh božjih in cerkvenih zapovedi, tretjim zopet svetuje nepremišljeno gorečnost, da bi tako napravil nemir, prepir Gdor ima take ali podobne skušnjave in se ne posvetuje s svojim duhovnim očetom, kako mu bo pokazal zanjke, katere mu je nastavil satan? Kam prav lahko zajde taka skrita duša, boš videl v sledeči dogodbi. Živel je mlad menih, ki je hotel sam sebe voditi po poti popolnosti; v samostanu je živel v veliki pokori in je natanko spolnjeval vse samostanske zapovedi, vsem je bil prav lep zgled. Hudobni duh ga je hotel zapeljati, da bi popustil pobožno življenje in šel na široko in gladko cesto pogubljenja. V podobi angelja ga je nagovarjal, naj gre v puščavo, kjer bo živel, popolno ločen od sveta, ne kaker človek, ampak kaker angelj. Neskušeni mladenič ga je poslušal, dasiravno mu je odsvetoval njegov skušeni opat. V puščavi je res nekaj let veliko molil, ostro se postil in sveto pismo prebiral, ali hudobni duh ga je spravil s svojo na videz dobro skušnjo, da je šel v cerkev, potem pa domov, ko mu je povedal, da so njegova mati, sestra in oče vmerli in mu zapustili vse premoženje. Puščavnik se je vstavljaj in zgovarjal, da ne sme, ko mu je pa satan pravil, koliko dobrega lahko stori z očetovim premoženjem ako ga razdeli mej vboge, in da se bo lahko potem v puščavo vernil, se je vdal in domov šel. Ali, kako se je zavzel, ko je našel doma še vse žive in zdrave! Oče ga je vprašal, zakaj je domov prišel, ali sin ni hotel povedati resnice, temuč kar mu je satan pravil, da ga je namreč prišel obiskat, ker ga ljubi. Ostal je doma, in se začel družiti s starimi znanci, ki so ga zapeljali v razuzdano in nesramno življenje. Tako je dosegel hudobni duh svoj namen. Tako skuša tudi nas, ne v podobi angelja, ampak v mislih in v sercu. Ako hočeš tedaj varno hoditi po pravi poti, ki pelje v nebesa, bodi odkritoserčna, bogoljubna duša, posebno pa še, ako misliš napraviti Bogu kako obljubo vednega devištva, ako misliš iti v samostan, stopiti v zakonski ali v drugi stan, vpisati se v kako bratovščino, o teh rečeh se dobro posvetuj s svojim duhovnim očetom, zakaj veliko se jih potem kesa, ki niso hoteli poslušati modrega spovednikovega sveta.

Pa ne vem, kako bi se razodeval svojemu duhovnemu očetu.

„Obtoži se 1. pravi sv. Leonard Portomavriški vseh grehov, katerih se spominjaš in ako imaš smertne grehe, je dosti eden sam smertni greh, da se večno pogubiš, ako ga vedé zamolčiš,

Ker bi storil velik greh bogoskrunstva; spoveduj se tudi majhnih grehov, ketere delaš vedé, iz navade; povej skušnjave, ki te napadajo, strasti, ki te spodbadajo, čez tebe gospodarijo. 2. Imenuj priložnosti in nevarnosti, ki prihajajo iz tvojih opravil in občevanja na neketerih krajih ali z nekimi osebami. 3. Razodeni svojo željo, ako misliš življenje spremeniti, ali nov stan izbrati, ako ga še nisi; zakaj ta izvolitev je največega pomena in se ne sme zgoditi brez sveta zvedenega spovednika. 4. Razodeni mu dobra dela, ketera opravljaš, dobre želje, ketere gojiš v svojem sercu, molitve, zatajevanje, navdihovanje, ketero ti Jezus pošilja. 5. Razloži mu, kako vsak dan živiš in ga prosi, naj ti pove, kaj ti je storiti vsako leto, vsak mesec, vsak dan, da boš živel kaker dober kristijan. In ako mu nimaš drugega povedati, ga prosi kaker vodnika svoje duše, naj ti razločno pove, kako živi, da boš zveličan¹⁾.

—A—

Beatifikacija častitljivega Teofilja iz Korte.

Praznik presvetega in presladkega Imena Jezusovega, kateri že slehernega pravovernega kristijana z radostjo napolnjuje, ta praznik je bil letos poln posebnega veselja za vse ude velike serafinske družine. Zvesti služabnik božji, vreden sin našega sv. očeta Frančiška, častitljivi p. Teofilj iz Korte je bil namreč ta dan v Rimu slovesno za „blaženega“ proglašen. Imamo tedaj zopet novega mogočnega priprošnjika pri Bogu.

Slovesnosti beatifikacije in kanonizacije, s katerima se služabniki božji po dolgotrajnem cerkvenem preiskovanju njih življenja in čednosti, za blažene ali svetnike razglasijo, so se za časa prostosti svete cerkve in njenega vidnega poglavarja navadno v vaticanski baziliki sv. Petra godile. Neštevilne množice pobožnega in radovednega ljudstva so se pri takih priložnostih zbirale v tej cerkvi, od blizu in daleč so hiteli domači in tujci, da bi se vdeležili lepih obredov in pri tem videli ter pozdravili tudi sv. očeta papeža. Zdaj se pa take slovesnosti godijo ali v št. peterski cerkvi

¹⁾ Der h. Leonhard v. Portomaurizio, geistliche Übungen, einleitender Vortrag.

pri zapertih vratih, ali pa v kaki dvorani ali kapeli papeževe vatikanske palače; pristop ni vsakemu dovoljen, mariveč le tistim, kateri dobijo za to potrebni posebni vstopni list, katerih se pa le toliko dovoljuje, koliker ljudi dotična dvorana ali kapela obseči more. Ni čuda, da so pri taki priložnosti delivci pristopnjih listov močno nadlegovani, da jih prihaja k njim na tisoče, ki se žele slavnosti vdeležiti in še posebno videti sv. očeta. Pri zadnji beatifikaciji častitljivega patra Teofilja iz Korte je imel naš red to pravico in nalogo in vsled tega je bil naš samostan sv. Antona skozi pet dni tako rekoč oblegan od prosivcev, ki so prišli po vstopne liste; pa le morebiti tretji del je bil tako srečen, da jih je dobil, akoravno je bilo listov oddanih nad 7000.

Nadjam se, da bo ljubo vsim bravcem našega „Cvetja“, zlasti pa še bratom in sestram tretjega reda sv. Frančiška, ako nekoliko bolj na tanko opišem slavnost omenjenega dneva.

Ker bo „Cvetje“ ob svojem času gotovo prineslo življenje novega blaženika bolj obširno, zato naj tu omenim samo poglavitne reči. Blaženi Teofilj je bil rojen v mestu Kurti na otoku Korsiki 30. oktobra 1676 in je bil kerščen na ime sv. Blaža. Njegovi starši Janez Anton Sinjori in Marija Magdalena Arrigi so bili imoviti ter imenitni kaker glede njih čednostnega življenja tako glede njih slavne stare rodovine.

Leta 1693 je bil 21. septembra komaj sedemnajstletni mladenč sprejet v red sv. Frančiška, v družino observantov, kjer je od dne do dne popolniši prihajal. Po končanem novicijatu, v katerem je bil najlepši zgled ne samo svojim sonovicem, mariveč tudi že starejšim redovnikom, se je šolal v Rimu in Neapolju, kjer je bil tudi l. 1700 v mašnika posvečen. Njegove čednosti, katere so se do tistega časa razodevale le bolj mej samostanskimi stenami, so odslej zasvetile tudi zunanjemu svetu in so bile vzrok, da so P. Teofilja visoko cenili ne le njegovi sobratje in predstojniki, mariveč tudi škofje so ga močno čislali, ljudstvo pa ga je že takrat kakor svetnika slavilo. To njegovo svetost je tudi Bog sam spričeval, ker mu je dal dar prerokovanja in čudežev, katerih je mnogo storil že v življenju. Njegovi predstojniki so ga večkrat imenovali gvardijana v raznih samostanih ter mu izročili terdi posel, v njih vpeljevati strogo prvotno samostansko življenje. Z nepopisljivo gorečnostjo, poln ljubezni do Boga in do bližnjega, si je nabiral neštevilnih zaslug pri Bogu, dokler je l. 1740 v 64. letu svoje starosti mirno in v poljubi Gospodovem umerl.

Sluh njegove svetosti se je bolj in bolj širil, zlasti ko so se na njegovem grobu in na njegovo priprošnjo godili mnogi čudeži, vsled katerih se je že l. 1750 začela posebna preiskava za njegovo beatifikacijo. Sedanji slavno vladajoči papež Leon XIII. pa so naposled s pismom ali „bullo“ 24. sept. 1895 izrekli, da se častitljivi služabnik božji p. Teofilj vsled preiskovanja in poterjenja njegovih visokih in junaških čednosti in vsled resničnosti njegovih čudežev mej „blažene“ vversti.

Prišel je že dolgo željno pričakovani 19. januarij in podali smo se, zlasti redovniki sv. Frančiška polnoštevilno, v vatikansko dvorano „Aula delle benedizioni,“ katera je ravno nad predvežo vatikanske cerkve. Dvorana je zelo prostorna, 112 metrov dolga z dvajsetimi prostornimi predelki ali ložami, tako da ima v nji nad 7000 oseb prostora. Že sam na sebi krasni prostor, katerega obokani visoki strop je sè zlatimi štirivoglatimi štukaturami bogato obložen, je bil za to slovesnost še posebej lepšan; nad 150 lestencev s premnogimi (14 do 15 sto) prižganimi svečami je viselo izpod stropa po dvorani, na katere zgornjem delu je bil postavljen visok oltar, enako srebrnim oblakom, v katerih sredi je bila s preprogami zakrita podoba slavljenca. Okolu desete ure, ko je bila dvorana že natlačeno polna, se je pričel slovesni sprevod duhovništva, mej katerem je bilo 40 učencev vatikanskega duhovniškega semenišča, nad 30 št.peterskih korarjev in vikarjev, 19 škofov in nadškofov, mej katerimi dva tudi iz reda sv. Frančiška, 11 kardinaljev in pontifikant, monsinjor Kassetta, antijohijski patriarh, s polno asistencijo. Vsi so imeli odločene svoje sedeže pred oltarjem.

Preč. P. Kandid Marijoti, ki je imel kot „postulator causarum Servorum Dei“ vso to slavnost v svoji oskerbi, stopi s papeževim pismom pred kardinalja Parokkija ter ga prosi ze dovoljenje, da bi se očitno prebralo. Kardinalj izroči pismo prvemu izmej nadškofov in ta ga da enemu izmed vatikanskih vikarijev, ki ga na pridižnici glasno in razločno prebere. Po branji gre pontifikant pred oltar in zapoje zahvalno pesem „Te Deum laudamus“, katero je močni cerkveni zbor vatikanski versteč se z duhovništvom in verniki nadaljeval. Pregrinjalo pred podobo ne oltarju je bilo na mah odstranjeno in podoba blaženega Teofilja se prikaže. Blaženi, obdan od mnogih angeljev, katerih eden nosi križ, drugi pa belo lilijo, se vzdiguje proti nebu. Vsi pričujoči pokleknejo ter nekoliko trenotkov s pobožno molitvijo počastijo novega priprošnjika. Mej popevanjem zahvalne pesmi je delil p. postulator službeno priču-

jočemu duhovništvu pričenshi pri kardinalju Parokiju navadne spominske darove, namreč življenje blaženega Teofilja in njegovo podobu. Po zahvalni pesmi zapoje pontifikant: „Prosi za nas, blaženi Teofilj!“ in dotično molitev blaženega, pokadi njegove na altarju izpostavljene relikvije ali svete ostanke ter začne slovesno pontifikaljno sv. mašo, katero je dvojni pevski kor spremljal s krasnim cerkvenim petjem. Po sv. maši je duhovništvo zopet v istem redu odišlo; prvi del slavnosti je bil s tem končan in ljudstvo je zadovoljno zapustilo dvorano. Marsikateri pa bi bil rad še ostal ter poterpežljivo čakal na svojem prostoru drugi del slavnosti, ki se je imel popoldan veršiti, toda lepo pisano oblečeni papeževi stražniki švicarji in vatikanski žendarji so dvorano izpraznili ljudstva, kaker to zahteva vatikanski dvorski red.

Popoldanska slavnost naj bi se začela o poluštirih, tedaj je bilo do tje časa dobre tri ure, mej katerim časom naj bi tudi mi frančiškani se nekoliko za potrebo z obedom okrepčali; toda samostan sv. Antona je za pešca dobro uro oddaljen od št.peterske bazilike in bi nekoliko težavno bilo tja in potem zopet nazaj iti. Kako torej tej nepriliki v okom priti? Nekateri so šli v bližnje naše samostane, tako n. pr. v aračeljski in k sv. Izidoru, nekateri pa, zlasti spadajoči h redovniški kuriji, smo ostali pri sv. Petru, kjer nam je skerbni p. postulator pripravil spodoben obed in sicer na krovu vatikanske cerkve. Marsikateremu se bode to čudno zdelo in za to naj opomnim, da je sv. Petra cerkev tako ogromno velika, da so na njeni ravni strehi ali krovu postavljena razna stanovanja in delavnice za mnoge rokodelce, ki so pri popravi velikanskega cerkvenega in dvorskega poslopja vedno potrebni. Ta poslopja so prostorna in se vsem potrebnim preskerbljena, celo tudi vodovod je gori nepeljan. V enem teh poslopji, mislim da je bilo stanovanje arhitekta ali zidarskega mojstra vatikanskega, je bilo kosilo pripravljeno za 35 oseb. V lepo okrašenem prostoru smo se tedaj vsedli k mizi ter veseli in zadovoljni zavžili božje dari. Mej kratkim obedom, pri katerem sta bila pričujoča tudi preč. škofa Putrone in Milani, frančiškana in polnoštevilni generaljni definitorij s preč. p. generaljem na čelu, se tudi ni manjkalo slavnostnih nاپitnic. Naj prvo se je prečast. p. generalj z ljubeznjivimi besedami spominjal redke slavnosti, kateri povod je dal naš brat, blaženi Teofilj, spominjal se je sv. očeta papeža Leona XIII, pričujočih dveh škofov frančiškanov in vesoljnega serafinskega reda. Njemu je odzdravil preč. p. generaljni definitor Ciprijan Verdiani.

ter se spominjal tudi drugih gostov, ki so bili pričujoči pri slavnosti, zlasti došlih frančiškanov iz Korsike in Korte. Po obedu smo se še nekoliko šetali po krovu cerkve, nekateri pa so se odpravili v mogočno kupulo, da bi od tam uživali še lepši razgled na večno mesto in njega okolico. Dan je bil jasen, gorek, miren in zavoljo tega tudi razgled tako krasen, kakor si ga človek komaj misliti more, in ni čudo, da je rekel marisikateri, da mu ta dan ostane v neizbrisljivem spominu.

Ob treh smo zapustili ta čarobni krov ter se zopet podali v dotično dvorano ter željno pričakovali prihoda slavnega Leona XIII., kateri je imel priti, da počasti blaženega Teofilja ter njegovi priprošnji priporoči sebe in vso sveto cerkev. Dvorana je bila če mogoče še bolj napolnjena kakor zjutraj, zlasti pa je bilo mnogo rimskega plemstva obojega spola in ptujcev, katerim je bila ta priložnost jako dobro došla, da so mogli videti sv. očeta papeža. Poterpežljivo smo čakali tega zaželenega trenutka skoraj celo uro. Kar na enkrat nastane neki poluglasen nemir pri glavnem vhodu v dvorano, vstopili so papeževi švicarji in dvorski žandarmi v polni praznji (gala) obleki in za njimi dolga versta duhovništva: kardinalji, škofje, opati, kanoniki itd. Zdaj zagledamo sv. očeta nad vse častitljivega starčka v snežno beli obleki z ravno tako kapico na častitljivi sivi glavi, z erdečim plajščkom čez rame visečim. Sedeli so sveti oče na papeževem nosnim stolu (sella gestatoria), katerega so nosili štirje erdeče oblečeni dvorski slugi. Kar je sledilo, ko so svetega očeta v dvorano prinesli, to popisati je nezmožno moje pero. Po dvorani so odmevali neštevilni klici: „Evviva il Papa Re“ „živijo papež kralj!“ Bele rute so vihrale po zraču, s katerimi je zlasti ženstvo pozdravljalo namestnika Kristusa, med tem ko je iz možkih pers donel „evviva“, za katerim ni zaostajal krepak slovenski „živio“. Sv. oče so ginjeni odzdravljali s tem, da so neprenehoma z eno roko blagoslavljali svoje ovčice, a z drugo si otirali solze, ki so se prikradle iz njih oči videti toliko ljubezen in udanost zvestih svojih sinov in hčera. Ti pozdravi so še le prenehali, ko so sv. očeta prinesli do pripravljenega klečalnika, ne katerega so poklekli, in tam so globoko priklonjeni molili. Sledila je na to molitev sv. rožnega venca, mej katero so se zopet delila darila duhovništvu kakor zjutraj; ko so sv. oče izpostavljeno Najsvetejše pokadili, je bil blagoslov in konec slovesnosti.

Preč. p. generaljni minister, Alojzij iz Parme, spremljan od

p. n. p. generaljnega prokuratorja frančiškanskega reda, Rafaela iz Aurelijaka in p. postulatorja, se približa potem papežu ter se pred njim poklekniivši zahvali v imenu celega reda za podeljeno milost. Sv. oče so se ljubeznjivo z njimi pogovarjali in mej drugim omenili, da je blaženi Teofilj peti, ki je bil za časa njih papeštva blaženim prištet. Na željo patra generalja, da bi se to še večkrat zgodilo, so sv. oče odgovorili: „po prerokovanju brata Antona mi je še dve leti živeti“. Kedo je ta brat Anton, na katerega prerokovanje so sv. oče namerjali? Bil je to lajik našega reda, redovnik po duhu božjem, ki je v samostanu SS. Quaranta v Rimu oskerboval službo vratarja in kolekturanta. Ko je nekega dne pobiraje miloščino za samostanske svoje brate prišel v neko kerčmo, so se hoteli nekateri veseli pivci z njim šaliti ter so ga vprašali, koliko časa da bode še Pij IX. vladal. Priprosti brat odgovori, da bode papež nad 30 let. In to se je tudi zgodilo. Ko so bili potem sedanji papež izvoljeni, ki so bili že takrat v precej visoki starosti, se je prigodilo, da je omenjeni brat Anton zopet naletel na tisto družbo, katera mu je tudi pri tej priložnosti tisto vprašanje stavila glede Leona XIII. Ponižni brat priprosto odgovori, da bode sedanji papež vladal 19 let. To so sv. oče izvedeli, in da bi se resnice prepričali, poslali so svojega spovednika v samostan sv. Antona, kjer je takrat brat Anton živel, da bi ta sam povedal, kako in kaj. Tudi papeževemu spovedniku je frater Anton ponovil prerokovanje. Se vé, sv. oče se ne zanašajo na te besede našega br. Antona, ki je pred kakimi sedmimi leti vmerl, mariveč so s tem razodeli, kako imajo še dober spomin in kako da čislajo red sv. Frančiška.

Sv. oče so potem blagoslovili redovno predstojništvo in celi red, vsedli so se na sedež in spremljani od ravno tako živalnih pozdravov kaker pri prihodu, so se dali odnesti v svoje stanovanje. Naša in vsih pričujočih želja pa je bila: Bog ohrani sv. očeta Leona XIII. še mnogo let!

P. C. L.

Kratka redovna poročila.

Shod III. reda v Asizu.

Desetega oktobra lanskega leta se je pričel v Asizu na Laškem veliki zbor udov tretjega reda sv. Frančiška. Slovesno sv. mašo je daroval nadškof iz Perudžije, mej mašo je pridigoval škof asiški. Na shod je prišlo blizu 1000 udov, mej njimi 17 nadškofov in škofov.

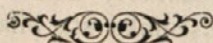
Pismeno so pozdravili zborovalce mnogi kardinalji, škofi in cerkveni dostojanstveniki, kaker tudi vsi katoliški laški časopisi. Na shodu so se razpravljale nasledne zadeve: 1). Notranje življenje udov tretjega reda. 2). Vravna tretjega reda. 3). Vpliv in sodelovanje udov tretjega reda s katoliškimi ljudmi mej svetom. 4). Socijalni vpliv tretjega reda in njegova naloga za rešitev socijalnega vprašanja. Pri občnem zboru je prvi govoril frančiškanski generalj, P. Alojzij iz Parme. Na to se je prebralo pismo sv. očeta papeža, s katerim on vse vdeležence zbora spodbuja truditi se za razširjenje tretjega reda. Z veliko navdušenostjo se je sklenilo, berzobjavno zahvaliti sv. očeta za ljubeznjivo pismo. Za naprej se ima vsako četrto leto sklicati občni shod laških tretjerednikov, katerih je na Laškem okolu 700,000. Za častna predsednika sta bila izvoljena francoski socijalni politik Harmel in frančiškan p. Julij iz Limoža, komisar tretjega reda za Francosko.

Statitika frančiškanskega reda.

Sedanji generalj frančiškanskega reda p. Alojzij iz Parme je naročil lansko leto šest patrom, pregledati razne zapisnike posameznih redovnih provincij ter sestaviti nekak pregled sedanjega stanja našega reda. Koliker je bilo mogoče spoznati, obstoji naš red sedaj iz . 97 provincij in 6 kustodij, v katerih je 1132 samostanov. Od zadnjega generaljnega kapiteljna je bilo ali nazaj pridobljenih ali na novo postavljenih 98 samostanov. Samostanov, v katerih so novicijati, je 113. Samostanov, kjer so domače šole, je 236. Misijonskih kolegijev je 29. Župnij oskerbujejo frančiškani 629. Mašnikov, ki so storili sv. obljube pred l. 1889 je 7970, onih pa, ki so storili sv. obljube po l. 1889 je 263. Klerikov je 2660. Laikov, ki so storili sv. obljube pred l. 1889, je 2663, onih pa, ki so storili sv. obljube po l. 1889 je 622. Klerikov-novicev je 657. Laikov-novicev je 192. Tercijarjev je 1572. Vse skupaj je frančiškanov 16600. Svete misijone oskerbujejo frančiškani v naslednjih deželah; I. Europa: Albanija, Carjigrad, Bosna, Hercegovina, Holandija, Angleško, Škotsko. II. Azija: Palestina, Galileja, Fenicija, Sirija, Armenija, Ciper, Kitajsko. III. Afrika: Spodnji in goranji Egipt, Tripolis, Maroko. IV. Amerika: v vseh državah. V. Avstralija in filipinski otoki. V misijonskih deželah deluje 2000 udov našega reda.

„Ružičnjak sv. Franciska Serafskoga.“

Pod tem imenom so začeli letos na Tersatu izdajati „na-
božno-poučni list za katolički puk, napose za trečorednike“. Ure-
juje in izdaja ga O. Josip. Cpt. Ičančič R. sv. Fr. Izhaja v obliki
„Cvetja“ vsaki mesec enkrat (po 16 str. v platnicah) in stoji
na leto 70 kr. Uredništvo in odpravnštvo je na Tersatu, verh
Reke, pošta Sušak. Izišla sta do zdaj perva dva broja z jako
primerno vsebino. Mi priporočamo ta prvi tretjedni list hervaški
vsem, ki so večji jezika naših južnih bratov ali se ga žele pri-
vaditi z lahkim pobožnim branjem.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje tretjega reda
skupščine goriške: č. g. Janez (Ludovik) Kodrič, župnik v
Šmarji na Goriškem, Marijana (Elizabeta) Bensa iz Št. Mavra,
Marija (Neža) Strukelj od Sv. Lucije (ki je izgledno sveto ži-
vela in po večmesečnem bolehanji tudi sveto vmerla), Marija
(Magdalena) Žnidaršič † v Gorici 24. prosinca, Neža (Lucija)
Mrak † v Tolminu 18. pros. t. l.; kamniške: Marija (Hija-
cinta) Omers iz Komende, Marija (Veronika) Vidmar iz Nevelj,
Marija (Terezija) Sitar iz Kamnika, Marija (Marjeta Kortonska)
Reholj iz Kamnika, Barbara (Brigita) Rihtar iz Kamnika, Marija
(Terezija) Gradišek iz Stranj, Barbara (Marjeta Kort.) Kosirnik
s Homca, Katarina (Franciška) Zorman iz Komende, Anton (Leo-
nard) Mejač iz Mekin; nazarske: Lucija Berložnik iz Sošta-
nja, Jedrut Cizej iz Gomilske, Ana Žlabernik iz Rečice, Fran-
čiška Pečnik iz Mozirja, Marija Vodovnik iz Nazareta, Marija
Šmon iz Škal, Marija Koren iz Škal, Marija Miklavžina iz So-
štanja, Apolonija Rop iz Rečice, Elizabeta Ramšak iz Nazareta;
mariborske: Magdalena Hauz od Sv. Ilja, Marija Grizold
iz Ruš, Ivan Haložan, Jakob Zorjan, Marjeta Ivanuša, Marija
Tomažič, Terezija Jurkovič, Ana Dajčer, Rozalija Terčič, vseh
7 od Sv. Miklavža pri Ljutomeru, Helena Koban iz Gornje Pul-
skave, Elizabeta Mavčič iz Lembaha, Ana Geiersberger iz Mari-
bora, Alojzija Gressmaier iz Maribora, Matija Jerič iz Maribora,
Jera Hartmann, Marjeta Pavlič, Marija Korbler, Anton Hartmann

Marjeta Adam, Terezija Pšaider, Kuna Hernah, Marija Tertinek, Marjeta Tertinek, Marija Homer, vseh 10 od Sv. Ožbalta, Terezija Kranjec od Sv. Barbare, Elizabeta Eigner iz Ruš, Magdalena Grandošek iz Maribora, Ana Ulbl od Sv. Ožbalta, Barbara Fuhrmann iz Maribora, Andrej Rosenstein iz Hoč, Ana Cvikl od Sv. Barbare, Marija Reich iz Maribora; trojiške: Anton Šiško iz trojiške župnije, Arni Braček od Sv. Roperta, Frančišek Ploj od Sv. Lenarta, Ana Pučko od Sv. Križa pri Ljutomeru, Matilda Golob od Sv. Lorenca v Slov. goricah, Terezija Gregorec in Terezija Golnar od Sv. Andraža, Marija Žagavec od Sv. Benedikta: iz kerške okolice: Neža Rebezu iz Skocijanske župnije, Neža Ložegar iz Rajhenburga, Marija Kostanjevec, Frančiška Ristig, Marija Soba, Jožef Divjak, vsi iz Rajhenburga, Ana Blaznik iz Leskovca, Martin Godler iz Koprivnice, Neža Bitenc iz Vidma, Marija Vertačnik, Uršula Klinec, Ana Pirec, Marija Stanič, Uršula Baznik, Marija Jušič, Ana Šaver, vse iz leskovske župnije; vsi leta 1895 vmerli udjo v ipavške tretjeredne podružnice; vsi živi udje imenovane podružnice; T. Ž., tretjerednica mariborske skupščine, da bi zadobila ljubo zdravje; A. M., tretjerednica mar. skup. za zadobljenje neke posebne milosti; Marija Erhartič, da bi zadobila ljubo zdravje; J. S., tretjerednica marib. skup., priporoča v molitev svojega moža, da bi se spreobernal, in svoje tri sinove, da bi ostali pridni in eden iz mej njih, da bi postal mašnik; več oseb nazarske skupščine se priporoča v molitev, da bi jim neskončno vsmiljeni Bog po priprošnji preblazene Device Marije, sv. Frančiška in sv. Antona podelil, kar jim je v časni in večni blager; neka tretjerednica, da bi stanovitna ostala v tem, kar je dosegla in da bi tudi drugi imeli poterpljenje z njo (dar Bog poverni!); neka druga tretjerednica priporočuje svoja dva brata za pravi um in pamet, da bi hodila vedno po pravi poti, tudi sebe in svoje prijateljice za pravo pobožnost; M. G. v Č. na Ogerskem priporoča tri sestre, da se pomirijo in eno, da se ji srečno dopolni, kar želi, tudi tamkajšnje duhovnike in sebe za gorečnost in stanovitnost v dobrem; G. P. tretjerednik v S. na Ogerskem priporoča sam sebe zavoljo betega v gerlu; neki tretjerednik tudi od tam svojo ženo, da bi jima Bog dal v zakonu srečno živeti, nadalje priporočata tudi svoje tri sinove, da bi mogli vsi trije priti v tretji red; tudi priporoča svojega soseda jako betežnega; tudi priporoča ena sestra rožnovenske bratovščine svojega moža in svoje-

ga očo zavoljo povernjenja prave pameti; edna tretjerednica z Ogerskega sama sebe za ozdravljenje leve noge in desne roke; še ena sestra rožnovenske bratovščine svojega moža zavoljo povernjenja prave pameti; J. L. v Bošt. za premaganje skušnjav; neka oseba v zadobljenje ljubega miru pri hiši; neka žena priporoča zelo bolnega otroka za ozdravljenje in razsvetljenje sv. Duha; več oseb iz libušenske skupščine; neka tretjerednica v velikih dušnih težavah za pravo spoznanje in srečno smert, priporoča tudi svojega bolnega 20letnega brata, domačega dušnega pastirja in dekliško družbo ustanovljeno v tisti duhovniji; več oseb v dušnih in telesnih zadevah; neka tretjerednica priporoča svojega moža, da bi se odvadil kletvine in v neki veliki telesni potrebi; neka hči svojo bolno mater; neka mati svojega sinu, da bi bil stanovit in v svojem poklicu; A. J., tretjerednica, neko prav važno zadevo v duševnem oziru; B. P. v G. (Sv. Križ pri Litiji) za dušno in telesno zdravje¹⁾; M. F. priporoča sebe v dušnih in telesnih potrebah, svojo ženo in svoje otroke, da bi zvesto Bogu služili, in eno zgubljeno hčer, da bi se na pravo pot vernila; neka tretjerednica za zdravlje²⁾; Fr. R. za svoje dušne in telesne potrebe³⁾; T. R. iz Z. priporoča sebe in svojega sinu, da bi rad slušal in rajši svete zakramente prejemal; neka tretjerednica za spreobrnjenje neke osebe⁴⁾; M. K. iz Šentandraža priporoča svoje rajne stariše, svoja dva živa brata, domačega dušnega pastirja, neko prijateljico, da bi dušnemu pastirju pokorščino skazovala; neka druga sestra priporoča v molitev sebe in svoje stariše in svoje otroke; M. K. v B. za pomoč v zadregah⁵⁾; M. St. na R. v dober namen⁶⁾; M. M., da bi po prošnji svetnikov božjih mogla plačati svoj dolg; A. L., tretjerednica, za ljubo zdravje, ker ima že tri leta v nogah hude bolečine; J. Kr. na N. priporoča svojega soproga, ljube otročiče za pravo pamet in sebe za stanovitnost v dobrem in poterpljenju v križih in težavah⁷⁾; neimenovana oseba za milost razsvetljenja in odpuščenje grehov, sveto ljubezen in mir; neka žena

¹⁾ Naročene sv. maše smo oskerbeli. Bog vsliši in poverni!

²⁾ Ravno tako.

³⁾ Dar Bog poverni!

⁴⁾ Ravno tako.

⁵⁾ Ravno tako.

⁶⁾ Ravno tako.

⁷⁾ Sv. maši oskerbeli. Bog poverni vse.

osapske podružnice priporoča svojo družino; neko dekle v Adlešičih svojo bolno mater za zdravje, če je božja volja, sebe pa za stanovitnost v dobrem in vdanost v voljo božjo; neka tretjerednica iz mariborskega okraja sebe in svojega moža in svoje tri sinove; neki tretjerednik tistega okraja za duha stanovitne pokore; priporoča tudi svojega starega očeta in svoje sorodnike za dar spoznanja in resničnega spreobrnjenja; neka tretjerednica od Sv. Lorenca v Pušcavi; rajna Cilika Lobnikar, 25 let zgledna tretjerednica celjske skupščine; B. G. in M. S. iz Laporja za stanovitnost v dobrem.

Zahvala za vslišano molitev.

Z Dolenjskega, meseca decembra 1895.

Bolehala sem več mesecev in terpela neznosne bolečine. Trebuh mi je naraščal od dne do dne, mislila sem, da moram počiti. Iskala sem pomoči pri raznih zdravnikih — a zaman. Na prigovarjanje mojih prijateljev, podam se v Ljubljano k veleizkušnemu g. profesorju Dr. Valenti. Po natančnejši preiskavi, zvedla sem svojo žalostno osodo. „V bolnico morate, ako hočete še kedaj okrevati; operacija je neizogibna“, zaterjeval mi je omenjeni gospod. Potertega serca podam se res v bolnico. Prejemša sv. sakramente, izročila sem se popolnoma „Devici Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu in sv. Frančišku“ — ter terdno sklenila srečni zveršetek v Cvetji razglasiti. — Operacija je sijajno izpala, akoravno so vsi zdravniki na mojem okrevanju zbok poprejšnje onemoglosti sigurno dvomili. Zgodil se je na meni pravcati čudež. Zatorej si ne morem kaj, da ne bi izrekla še enkrat najpriserčnejšo zahvalo: „Devici Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu, sv. Frančišku in vsem svetnikom božjim“. Poleg tega iskreno zahvaljujem vse usmiljene sestre za preobilni trud in postrežbo; osobito pa v. č. g. misijonarja Nastrana za očetovsko skerb in pobožno molitev sv. rožnega venca.

Neža Bambič, tretjerednica.

Dalje naznanjajo svojo hvalo Bogu in njegovim svetnikom: J. K. na N. za vse izkazane dobrote in milosti; M. K., da se je vkradeno blago zopet našlo, bolezen v gerlu ozdravila in po velikih lažeh resnica razodela; M. M. za zboljšanje pri hiši in

poboljšanje moža, za mnogotere velike milosti, posebno eno, ko ni mislila, da bo rešena iz dotičnih težav; M. P. za vse v preteklem letu prejete dušne in telesne milosti, zlasti za ljubi mir pri hiši; A. J., tretjerednica v Škalah, za ozdravljenje in več drugih oseb, ki so bile vslišane po priprošnji sv. Antona; J. Š. za vslišano molitev za ljubo zdravje in za ozdravljenje na smert bolne osebe; J. L. v Boštanju za več zadobljenih dobrot, zlasti, da je dete, ki se je prav slabotno porodilo, na priprošnjo Matere božje, sv. Jožefa, sv. Frančiška in sv. Antona, ozdravelo in okrepčalo se in da se je vse srečno izteklo, ko so ji oče brez oporoške vmerli: več oseb nazarske skupčine 3. reda za razne podeljene milosti in dobrote; M. K. od Sv. Andraža v Slov. gor. za vslišano molitev; N. Z., tretjerednica iz Gornjega Porčiča pri Sv. Benediktu, za milost, dobljeno po priporočenju sv. Jožefu, ob času ko so jesen listje grabili, in še neko drugo vslišanje; Ana Kotnik, služabnica v Mariboru bl. d. in sv. Filumeni za zadobljeno zdravje; M. M. S., tretjerednica od Sv. Trojice v Slov. gor. za ozdravljenje nekega živina; Bl. Sk. se zahvaljuje Jezusovemu in Marijinemu sercu, in Jožefu in sv. Antonu za prejeto zdravje; učiteljica, ki se je čisto priporočala za dober uspeh zrelostnega izpita, za vslišanje po priprošnji sv. Antona Padovanskega; J. B. iz velikolaške fare za ozdravljenje; K. S. od sv. Antona v Slov. gor. za vslišanje v važni zadevi svojega stanu in zboljšanje slabega zdravja; B. G. in M. S. iz Laporja za ozdravljenje tovarišice; J. S., tretjerednica, za neko zgubljeno reč, zopet najdeno; M. O. od Sv. Križa na Slatini za vslišanje v mnogih stiskah zlasti preteklega leta v neki veliki sili zaradi neki sodnijskih reči; neka tretjerednica od sv. Lovrenca v Pušcavi za večkrat zadobljeno pomoč; M. B. iz Leskovca za neko veliko milost in več vslišanih prošenj; Jožef in Marija Klančar iz Laz, planinske fare pri Rakeku, se lepo zahvaljujeta sv. Jožefu za ozdravljenje v bolezni obeh*); V. M. duhovnik-tretjerednik za pomoč v hudi stiski, dobljeno po sv. očetu Frančišku in sv. Antonu Padovanskem.

*) Jako obširna in s posebno gorečnostjo pisana zahvala spodbuja k zaupanju na priprošnjo sv. Jožefa, kar boči še posebe omenjeno, da vsaj nekoliko vstrežemo želji, da bi se natisnil cel spis. Tudi več drugih bi bili radi dali cele natisniti, ali zmanjkalo je, vsled velike množice, prostora, tako, da smo jih morali nekaj celo odložiti za prihodnjic.

rabi ko ženskega spola, pót.²⁾ Vender more naglas tudi nespremenjen ostati.

Besede, ki imajo v ed. im. en sam zlog dolgo potisnjeno povdarjen ali pa dva zloga vsled vcepljenega *a'* iz nedoločnega samoglasnika se sklanjajo po tem zgledu:

E. i. va's, r. vasi', d. vasi' t. va's, m. vasi; o. vasjó'.
D. i. vasi', r. vasi', d. vasma', t. vasi', m. vasê'h, o. vasma'.
M. i. vasi', r. vasi', d. vasé'm, t. vasi', m. vasê'h, o. vasmí'.

Kratki naglas ostaja na končnicah *le*, kjer je bil prvotno nedoločni samoglasnik v korenu; drugači prehaja ko ' na koren: no'či, pe'sti, ré'či, stra'ni, re'bri, ra'vni; nasproti: časti, laži, láhti, uši, vārvi, kārvi, vender tudi: vār'vi, kār'vi, pār'sti, pol'ti.

Dolgi potisnjeni naglas predlogi k sebi vlečejo: do nō'či, do pé'či do pol'ti, brez jē'di, brez skār'bi; tako tudi: moči' pa: pomō'či, na pō'moč, h pō'moči, dežél' pa v déžél, rava'n pa: v ra'vān, reba'r pa v ré'bār, je-sē'n pa na jē'sen.

Mn. daj. in zlasti dv. daj. in orodnik se malo kedaj slišijo in t. p. o gotove oblike; kedor jih rabi, si jih tako rekoč sproti ne pravih ali ne pravih zgledih.³⁾

Prvi rod. se piše zdaj navadno napačno - *ij*. V stari slov. je *i* in *j* dva zloga, namreč *ij*, *j* pa je potem izpadel in *i* se je splošno v *i*. Pri besedah, ki naglašajo končnice, je razloček v različen naglasu; *vasi'* je ed. r., dv. in mn. i. in tož., *vasi'* je mn. r.; v drugih primerih je pa mn. rod. po izreki čisto enak edinstvenemu, zveza, v kateri se rabi, pa že pokaže, kako je umeti. Enako velja to v pisanju.

Nekako izjemno se povdarjajo *dla'n, ka'd, mi's*, prvi dve kaker bi imeli v imen. *dla'n, ka'd*, poslednja kaker bi imela *mi's*.

Neketere besede, ki imajo v ed. im. po dva zloga in drugi ima naglas', se morejo sklanjati po zgledu čel'j'u'st ali po va's ali nō'č, zlasti: kōkō's, obla'st, obār'v, ostār'v, postār'v, perō't, živa'l. Največkrat bi se vtegnila slišati po drugem zgledu naglašena mn. rod. in or.: kōkō'si', kōkō'smí' itd.

¹⁾ Po staro in nekod na Dolenjskem menda še zdaj: da'vri (iz *dvri).

²⁾ Pót je prvotno moškega spola; ali, ako je ohranila svojo staro sklanjatev, je spremenila spol v ženski in dobila vsled tega v ed. or. žensko obliko pót'jo. Ako je beseda ohranila svoj moški spol, je prestopile v 2. sklanjatev: pót'e, pót'h, pót'm (zdaj se piše tudi po staro pót'e), pót'a, pót'oma, pót'je (ali pót'i), pót'o'v, pót'om, pót'e, pót'h, pót'i. Naglas v mn. se spreminja po zgledu hra'st, to velja pač tudi o besedah luč in du'r. Kjer se rabi pót' moškega spola, se v zvezi s pót'i vender le hrani prvotna oblika rodilnika. Kako da se govori nekod v mn. i. in t. pót'a, kar je srednjega spola, ni jasno. Gosti' v pomenu pojedina je zdaj ženkega spola. V tem pomenu se rabi tudi gost'je ko edinstven neutrum, da si je prvotno najberž moški mn. imenovalnik.

³⁾ Naglas je v daj. po Valjavcu ' ali navadniše ' , pa sliši se tudi lj'ude'm, zobe'm, ròč'e'm, stvare'm; prvotni bi vlegnil biti ' ; e je po Metelkotu é, ki bi pa vtegnil, ako se res kje govori, iz mestnika prenesen biti in v mestnik, kjer je gotov in sproh v rabi, je prišel iz 2. skl. Po Met. bi bil zašel celo v dv. d. in or.: ròč'e'ma, zob'e'ma, grad'e'ma.

Moškega spola samostavniki, ki so se sklanjali nekedaj po tej, se sklanjajo zdaj večinoma po 2. sklanjatvi. Le v mn. im. so ohranili svojo končnico *-je*, ki se je celo razširila, kakor je bilo omenjeno na svojem mestu. Razen tega ima beseda *gospô'd* v 16. stol. in semtertja mej narodom še do zdaj v ed. r. in d. *gospô'di*. V mn. je beseda *lj'ûdjé'* skoraj popolnoma ohranila prvotno sklanjo: *i. lj'ûdjé', r. lj'ûdi' d. lj'ûdé'm, t. lj'ûdi', m. lj'ûdé'h, o. lj'ûdmi'*. Po nji se ravnaajo: *čarvjé', lasjé', možjé', tatjé', zobjé'* zlasti v d. m. in or.; v r. in t. prehajajo navadno v 2. skl.)¹⁾

O 3. sklanjatvi skoraj da bi to zadostovalo, ker bi se o števniki, ki so nekedaj vanjo spadali, najbolje posebe govorilo na svojem mestu. Koliko se Valjavčevo naglaševanje v tem primeru razlikuje od meni znanega, se vidi lahko iz Šumanove slovnice za za srednje šole. Tam je na koncu omenjena tudi beseda *stebel* (t. j. *stàbà'l*) ko zgled povdarka na končnem zlogu besed z več ko enim zlogom v im. Meni se zdi to sumljiva beseda. Stsl. *stýbli*, bi se povdarjalo, ke bi se bilo pri nas ohranilo, kakor se da sklepati iz ruščine, ali *sta'bà'l, sta'bli* ali *stàbà'l, stàbli*; *stàbà'l* je morebiti le iz *stàbliò*, naslonjeno na *bi'l*. (Dalm. mn.)

¹⁾ Kaker moška tako prehajajo tudi ženska debela na prvi pri starih pisavcih v 2. skl., zlasti v dv. in mn. — Dalm. 2 Mos. 25: *dvema Zevama, Neh. 3 b: daur, 5 Mos. 11 c: Sipuvidam, Job 23 a (op.) miflah, Rim. 15 (na str.) ftemi thibkimi veftami.*

Radeče?

G. I. Z. — To ime je treba po moji misli tako razlagati kakor *Lašiče*. Prvotno je oboje pomenilo prebivavce ter bilo plur. tant. g. mase.: *Vlašiči Radiči* (*Vlašiči in Radiči* sta znana priimka). *Adlěšiči* se v dotičnem kraju še zdaj tako rabi, mej Serbi ali Hervati pa je takih krajnih imen obilo, prim.: *Nikšiči*. Na vprašanje „*kam*“ se je odgovarjalo: v (*V*)*lašiče*, v *Radiče*. To se je vzelo potem za žensko množno ime ter reklo tudi v imenovalniku *Lašiče, Radiče*. Nadalje je *i*, kakor sploh, oslabil v *i*: *Lašiče, Radiče*. Poslednje so potem napak pisali: *Radeče* (prim. „*mladenec za mladenič*“), prvo se piše navadno, pa tudi napačno: *Lašče*; *i* namreč po sedanjih izreki mej dvema zlogoma s polnima samoglasnikoma izpada. Od tod tudi v *Radčah, Račah*, iz česar je nemška oblika *Ratschach*. Ako se govori zdaj: „v Račji sem bil“, kaže to na imenovalnik *Račje* ko edinstveno obliko srednjega spola; ta se namreč pogostoma meša z množno ženskega, prim. *Brézje*, na *Brézji* in na *Brézjah*. Iz neutra *Račje* je mogel priti *j* tudi v fem., da se torej govori: „iz Račji pridem“. *Račji* je morda potem odervenelo, da se rabi nesklanjanjo: „v Račji grem“, ako se namreč v resnici tako govori. Meni se to pač nekoliko čudno zdi, ker ne vem od drugod nič podobnega. Po vsem tem bi se to ime zdaj prav pisalo *Radiče*, kakor pišemo tudi *Lašiče*, ker prvotne moške oblike *Radiči, Lašiči* ali *Vlašiči* že ni več lahko zopet oživiti.

Na znanje.

Ta zvezek se je zakasnil zlasti zaradi mnogega dela v tiskarni. Koli-ker se bo dalo, bomo skušali v prihodnje pospešiti izdajanje. Vender prosimo vse drage naročnike blagovoljnega poterpljenja; „*Cvetje*“ izhaja v prostih, nedoločenih obrokih in naj se reklamira le, ako ga kedo ni prejel, ko ve, pa je dotični zvezek vže izešel.